

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Кабинет на министъра

Изх. № 01-0087

София, 26.05.2020 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	054-06-497
Дата	26, 05 2020 г.

ЧРЕЗ

Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО

Г-Н ГЕОРГИ ГЪОКОВ
НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
ОТ ПГ НА „БСП ЗА БЪЛГАРИЯ“

ПИСМЕН ОТГОВОР НА ВЪПРОС

Относно: пенсията от задължителното пенсионно осигуряване в частните фондове

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЪОКОВ,

В отговор на Ваше запитване с № 054-06-497/14.05.2020 г. относно пенсията от задължителното пенсионно осигуряване в частните фондове, бих искал да Ви уведомя, че министърът на финансите не упражнява контрол върху дейността на частните пенсионни фондове.

Независимо от това и с оглед важността на поставените от Вас въпроси, отправих запитване до Комисията за финансов надзор, която съгласно чл. 120б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 12, ал. 1, т. 4 от Закона за Комисията за финансов надзор е държавният орган, който осъществява надзор върху дейността на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване с цел защита на правата и интересите на осигурените лица и пенсионерите и осигуряване стабилността на дружествата и фондовете.

Предоставям на Вашето внимание информацията от получения в Министерството на финансите писмен отговор на Комисията за финансов надзор по поставените от Вас въпроси:

1. Какви са очакванията, ще намаляват ли парите на хората за втора пенсия заради тази тенденция за отрицателна доходност и заради настоящата криза?

Несъмнено сме свидетели на безпрецедентна ситуация в световен мащаб и все още никой не може да направи сигурни прогнози за пълния мащаб на икономическите последици от пандемията. Все пак всички данни сочат, че почти пеминуемо се очаква световната и в частност европейската икономика да изпадне в рецесия, но все още не е ясна нейната дълбочина. С оглед извънредното положение, наложено в страната, както и

в целия Европейски съюз, където са основните ни търговски партньори, за съжаление е невъзможно кризата да подмине и българската икономика. В тази връзка и при настоящата ситуация по правило финансовите пазари реагираха първи и почти светкавично, като станахме свидетели на спадове, сравними с тези от световната финансова криза от 2008 г. Същевременно през последните години сме свидетели на изключително ниски лихвени равнища, в някои случаи достигащи и до отрицателни стойности. Тези фактори неминуемо се отразяват на всички институционални инвеститори във финансови активи, в т.ч. и на инвестициите на пенсионните фондове. Следва да се посочи обаче, че един от най-съществените белези на дейността по допълнително пенсионно осигуряване е неговият дългосрочен характер. Несъмнено пенсионните фондове, наред с животозастрахователите, са институционалните инвеститори с най-дълъг инвестиционен хоризонт. В тази връзка спадите на фондовите пазари, които се отразяват негативно на стойността на един дял на пенсионните фондове, не бива да се разглеждат като безвъзвратни загуби за осигурените лица. Спадовете на световните финансови пазари се дължат най-вече на несигурността и липсата на предвидимост в настоящата обстановка, съчетани с рязкото намаление на търсенето и предлагането в голяма част от секторите, поради ограничителните мерки, които закономерно доведоха до намаляване на инвеститорския интерес. При благоприятно стечение на пандемичната обстановка, напълно очаквано е финансовите пазари да реагират в положителна посока. От съществено значение са и безпрецедентните действия, предприети от правителства и международни институции в световен мащаб, изразяващи се във финансови планове за подкрепа на икономиките, които също рефлектират благоприятно на фондовите пазари. В тази връзка, временните спадове в стойността на активите на пенсионните фондове, могат да бъдат преодоляни в сравнително кратки срокове.

2. Българските частни пенсионни фондове ще успеят ли да минимизират щетите от срива на фондовите пазари по света?

Необходимо е да се отбележи, че инвестиционните портфейли на пенсионните фондове са добре структурирани и силно диверсифицирани - изискване, което произтича на първо място от самата нормативна уредба по допълнително пенсионно осигуряване. Също така, пенсионноосигурителните дружества имат добре изградени и работещи звена, занимаващи се с инвестиционната дейност и функции по управление на риска.

В допълнение към горензложеното, следва да се посочи, че през последните месеци всички пенсионноосигурителни дружества задействаха разработените от тях планове за действия при извънредни ситуации. Целта на тези планове е не само обезпечаването на непрекъснатост и регулярност на дейността на дружествата и намаляване на оперативните рискове с оглед пандемичната обстановка, но също са фокусирани и върху управлението и намаляване на рисковете, свързани с инвестирането на активите на фондовете, с оглед ситуацията на финансовите пазари. Следва да се посочи, че пенсионноосигурителните дружества далеч не са безучастни свидетели на случващото се на финансовите пазари. Освен класическите защитни стратегии в портфейлното управление, изразяващи се в ребалансиране на портфейлите, в зависимост от особеностите на инвестиционните си стратегии, някои дружества с цел минимизиране на загубите на фондовете, предприеха активни действия за възползване от флукуациите по определени позиции чрез краткосрочни инвестиции в тях (range trading), осредняване на експозиции в моментно подценени емитенти с добър фундамент и др. и.

С оглед горензложеното, реализираната от началото на годината доходност по видове фондове е следната:

01.01.2020 - 19.05.2020	УПФ	ППФ	ДПФ	ДФФС
Средноаритметична доходност	-5.23%	-4.50%	-5.19%	-4.15%

За сравнение по-долу е представена информация за спадовете във водещи български, европейски и американски индекси за същия период:

Index	Изменение за периода 01.01.2020-19.05.2020
SOFIX	-20.56%
BGBX40	-14.13%
CAC40	-25.87%
DAX	-16.79%
FTSE100	-21.34%
SP500	-9.22%
STOXX600	-18.43%
DowJones	-14.74%

От изложените данни е видно, че спадът в активите на фондовете е далеч по-малък от спадовете в посочените водещи борсови индекси. Всъщност може да се каже, че това е практически израз на изпълнението на целите, залегнали във философията зад нормативната рамка, уреждаща изискванията към инвестиционната дейност на фондовете. Главната цел на комплекса от изисквания, забрани и инвестиционни ограничения е именно минимизиране на рисковете при инвестициите на фондовете и запазване на покупателната способност на средствата на осигурените лица. В тази връзка може да се направи извода, че до момента пенсионноосигурителните дружества успяват да минимизират до голяма степен негативните ефекти за фондовете от спадовете на световните финансови пазари, като не са палице индикации, че няма да успеят да изпълняват тази съществена цел и занаяпред.

3. Ще оцелеят ли частните пенсионни фондове в България?

Както беше посочено при отговора на горните въпроси, до момента пенсионноосигурителните дружества успяват да намалят негативните ефекти за фондовете, въпреки кризисната ситуация на финансовите пазари. Следва да се посочи, че дейността по допълнително пенсионно осигуряване в този си вид има вече близо 20 годишна история и секторът претърпя значително развитие особено през последното десетилетие. Нормативен израз на това развитие са значителните изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване (КСО), приети със ЗИД КСО, обн. бр. ДВ 92 от 2017 г., които бяха последвали от значителни изменения и в подзаконовата нормативна уредба, регулираща дейността. Значителна част от тези изменения бяха свързани именно с инвестиционната дейност на фондовете. Включени бяха нови класове активи, сред разрешените за инвестиране, разширен беше списъкът на регулираните пазари, на които могат да се инвестират средства на фондовете, доразвит беше и комплексът от инвестиционни ограничения, които способстват за намаляване на рисковете при управлението на фондовете. Отделно от това значително развитие претърпя и системата за корпоративно управление на дружествата и в частност звената и функциите, свързани с инвестициите и управление на риска.

Необходимо е да се посочи, че тези нормативни изменения отчетоха и резултатите от двата прегледа на активите на пенсионните фондове, извършени през 2016 г. и 2017 г. от независими външни експерти, в т.ч. и водещи одиторски предприятия в световен мащаб (т.нар. BIG 4). Прегледите на активите бяха координирани от Комисията за финансов надзор в тясно сътрудничество с Европейския орган по

застраховане и професионално осигуряване (EIOPA). В резултат на прегледите независимите външни експерти не откриха никакви нередности при инвестирането на средствата на пенсионните фондове, а дадените от тях препоръки за подобряване на дейността по допълнително пенсионно осигуряване бяха взети под внимание при изготвянето на измененията и допълненията в нормативната уредба.

В допълнение, не е пресилено да се каже, че секторът претърпя значително развитие до голяма степен въз основа на опита от световната финансова криза от 2008 г. и последвалата го рецесия. В тази връзка понастоящем освен, че активите на фондовете са в многократно по-големи обеми, в сравнение с тези преди 10 години, те са и много по-силно диверсифицирани, както като класове активи и конкретни позиции на емитенти, така и по географски признак. В момента средства на пенсионните фондове са инвестирани в инструменти, търгувани на десетки регулирани пазари по целия свят, в т.ч. и на най-големите световни фондови борси. Пенсионноосигурителните дружества развива и поддържат необходимия експертен капацитет в лицето на добре подготвени и опитни финансови анализатори и риск мениджъри, които прилагат разрешените от действащото законодателство стратегии и добри практики в областта на портфейлното управление, вкл. стратегии за намаляване на риска чрез използване на хеджиращи инструменти.

Горензложеното дава увереност, че секторът по допълнително пенсионно осигуряване е достатъчно стабилен и има необходимия капацитет, за да се справи успешно с предизвикателствата, пред които е поставен.

4. Могат ли милионите българи, които задължително се осигуряват в тези фондове, да бъдат спокойни за своите средства?

Освен обстоятелствата, свързани с отговорите на предходните въпроси, които са валидни и тук, в допълнение е необходимо да се посочи, че дейността по допълнително пенсионно осигуряване е една от най-стриктно регулираните в нашия стопански живот. Активите на пенсионните фондове подлежат на проверка на ежедневна база, както от страна на банките-попечители на съответните фондове, така и от страна на Комисията за финансов надзор в качеството ѝ на специализиран надзорен орган. Всяка сделка и операция със средства на фондовете независимо от техния размер се докладва и проверява от надзора, за да се гарантира, че дейността се изпълнява в стриктно съответствие с нормативните изисквания.

Разбира се никой инвеститор на финансовите пазари, в т.ч. и пенсионните фондове, не може да бъде подминат от негативните ефекти от настоящата криза. Но това, което със сигурност може да се заяви е, че участниците в дейността по допълнително пенсионно осигуряване – пенсионноосигурителни дружества, банки-попечители, както и надзорният орган, са напълно наясно със съществения характер на задълженията си и отговорността към обществото и полагат максимални усилия за намаляване на рисковете и минимизиране на вредните ефекти от кризата върху пенсионните фондове и оттам върху средствата на осигурените лица.

МИНИСТЪР НА ФИНАНС

